

Ny brottsrubricering i brottsbalken – Barnfridsbrott

Den 1 juli träder lagändringar i brottsbalken, BrB, i kraft som syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld i hemmet.

Nedan finns kortfattad information om vad lagändringen innebär och hur det påverkar socialförvaltningens verksamhet. Denna skrivelse riktar sig till flera av förvaltningens enheter eftersom information om att barnfridsbrott har begåtts kan inkomma till mottagningen, barn- och unga men även på vuxenenheten.

Barnfridsbrott

Bakgrunden till lagändringen är att mer än 200 000 barn lever i hem där det förekommer olika former av våld. Det saknas i dagsläget någon brottsrubricering i svensk rätt som uttryckligen tar sikte på barn som bevittnar brott i nära relationer. För att stärka det straffrättsliga skyddet för dessa barn införs därför ett nytt brott, *barnfridsbrott*, som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation.

Barnfridsbrott förs in i 4 kap. 3 § BrB. Regeln innehåller en lång uppräkningslista av de brott som barnet bevittnat så bestämmelsen är omskriven men lyder ungefär såhär:

Den som begår en brottslig gärning som utgör bland annat mord, dråp, misshandel, människorov, olaga hot, våldtäkt, sexuellt övergrepp, skadegörelse, eller försök till ett sådant brott, döms, om gärningen har bevittnats av ett barn som är närstående eller tidigare närstående till både gärningsmannen och den som gärningen begås mot, för barnfridsbrott till fängelse i högst två år.

Förhållandet mellan grundbrottet och barnfridsbrottet

För att man ska kunna bli fälld för barnfridsbrott krävs det att det brott som barnet bevittnat, eller grundbrottet, är styrkt på det sätt som krävs i brottmål. Det finns alltså en tydlig koppling mellan grundbrottet och barnfridsbrottet. Utgångspunkten ska därför vara att de två brotten prövas i samma rättegång. De grundbrott som omfattas av bestämmelsen om barnfridsbrott kan sammanfattas som vålds-, sexual- och grova fridsbrott. Det vill säga gärningar som det kan vara särskilt skadligt för ett barn att bevittna.

Begreppet "bevittna"

Med bevittna menas att barnet ska ha sett eller hört när den brottsliga gärningen begås. Det är alltså inte tillräckligt att barnet enbart ser följderna av den. För att barnet ska anses ha bevittnat händelsen krävs att barnet på något sätt har sett eller hört hela, eller delar av, händelseförloppet. Det kan exempelvis röra sig ett spädbarn

som är i sin mammas famn när mamman blir utsatt för våld. Spädbarnet anses i detta fall ha bevittnat den brottsliga gärningen, även om barnet inte har förmåga att ge uttryck för sina upplevelser. Detsamma gäller ett barn som hör en förälder hota den andra föräldern på ett utåtagerande eller högljutt sätt men som med anledning av exempelvis en intellektuell funktionsnedsättning har svårigheter att förstå innebörden av hotet. Att barnet hör hur ett hot framförs över telefon eller får bevittna ett övergrepp över internet omfattas också av begreppet bevittna.

Jag vill betona att det inte krävs att barnet, på grund av exempelvis låg ålder eller funktionsnedsättning, kan ge uttryck för sina upplevelser av den brottsliga gärningen.

Begreppet ”närliggande”

För att det ska röra sig om ett barnfridsbrott krävs därutöver att barnet är närliggande, eller tidigare närliggande, med både gärningsmannen och offret för grundbrottet. Bedömningen av vem som anses vara närliggande utgår ifrån vilken känslomässig relation barnet till offret och förövaren. I förarbetena räknas föräldrar, nya partners till föräldrar, syskon, bonussyskon och andra släktingar såsom mor- och farföräldrar upp som exempel på personer som ofta bedöms som närliggande till barnet.

Sekretess

Det finns en sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 21 § OSL som gör det möjligt för socialtjänsten att bryta sin sekretess för att lämna ut uppgifter till åklagare eller polisen då det finns misstanke om att vissa uppräknade brott har begåtts mot barn. Barnfridsbrott omfattas av den sekretessbrytande bestämmelsen.

Är du osäker på om det finns anledning att göra en polisanmälan i ett ärende uppmanas du att i första hand kontakta din närmsta chef och i andra hand förvaltningens jurister.

Viktig information om Barnhusets roll

Barnhuset tar i dagsläget enbart emot dessa ärenden i mån av kapacitet eftersom ärendetypen inte omfattas av avtalet. Det pågår ett arbete med att utöka samverkansavtalet med kommunerna i Familjen Helsingborg vilket vi hoppas kan vara klart under hösten. Under tiden kan ni kontakta Barnhuset så ska de göra vad de kan för att planera in samråd och förhörstid. Ärende som ingår i samverkansavtalet prioriteras dock. Då det är en helt ny lag och ingen tydlig vägledning finns kan inte Barnhuset svara på frågor eller diskutera eventuell polisanmälan. Vid frågor hänvisas till polis eller åklagare. Kompletterande information kommer så snart Barnhuset har mer information.

Om du vill lära dig mer...

Länk till JP Infonets webinarium om barnfridsbrott: <https://youtu.be/G4tBBA6rgDM>

Informationen hämtad från

Proposition 2020/21:170 *Barn som bevittnar brott*.

